

55 éves a Liszt Ferenc Kamarazenekar

Újabb együttessel bővült a zenekari szövetség

A Liszt Ferenc Kamarazenekar múltjáról, egyediségéről és változásairól beszélgettünk Pálfi Gábor ügyvezetővel és Tfirst Péter koncertmesterrel annak apropóján, hogy az együttes a Szimfonikus Zenekarok Szövetségének soraiba lépett.

I Honnan ered a névválasztás?

Tfirst Péter: Ez nagyon régről származik, hiszen a zenekar 1963-ban alakult a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem diákjaiból. A mostani létszámmal megegyezően kilenc hegedűs, három brácsás, három csellista, egy nagybőgős, és mivel abban az időben rengeteg barokk darabot játszott a zenekar, így egy continuo csembalista is alapító tagja volt. Az anyaintézmény nevét vette fel az együttes, ami bizonyos szempontból nem szerencsés választás, hiszen Liszt Ferencnek egyetlen egy vonósnégyesre írt darabja van, az Angelus, ám emellett a zenekar jó barátjának, Wolf Péternek köszönhetően mégis csak tudunk Liszt műveket muzsikálni, mivel ő a mester hat rapszódiaját is meghangszerelte kamarazenekarra.

I A nemzetközi sajtó általában a zenekaruk összhangját dicséri. Megőrizhető-e ez a harmónia a tervezett létszámbővítést követően is?

T.P.: A létszámbővítés egyelőre csak terv, szeretném egy picit növelni a zenekari tagok számát úgy, hogy legyen minimum 10 hegedűs, 4 brácsás, 4 csellista és 2 nagybőgős. Ez a felállás sok zenemű esetében szerencsésebb lenne, minthogy a jelenlegi létszámunk leginkább a barokk repertoárra alkalmas. Ahhoz, hogy egy Haydn vagy Mozart szimfóniát el tudjunk játszani, egy kicsit nagyobb társaságra lenne szükség. Van ennek természetesen egy másik aspektusa is, nevezetesen, hogy mióta külföldön a korabeli hangszereken játszó, régizene együttesek vették át a barokk zene interpretálását, azóta ritkán kérnek tőlünk barokk repertoárt, ugyanakkor rengeteg olyan zeneművet vár a közönségünk, ami egy picit nagyobb létszámot igényel. Hosszú távú tervünkben azonban maximum 24 fő szerepel, az még irányítható, egyben a kamaraszimfonikus zenekari létszám alsó határa. Mi semmiképpen sem szeretnénk szimfonikus zenekarrá válni, mert akkor az együttesünk lényege veszne el, és nem tudnánk megőrizni a karmester nélküli játékunkat. A létszám változása folyamatos, tulajdonképpen akkor kezdődött, amikor 2001-ben beléptem a zenekarba, és azóta is tart, de vannak olyan tagjaink, mint az édesapám, akik 50 éve játszanak a zenekarban, ami negyven éven át változatlan felállásban működött. A távlati cél az állandó társulat, mert a színvonal rovására megy, ha nagyon gyakran változnak a funkciók és a személyek. Ez egy csapatjáték, itt minden tag rezdülését ismerni kell.

Tfirst Péter

FOTÓ: GACSÁDI ALBERT

Pálfi Gábor: Ennek a státusznak az az óriási előnye, hogy általa ki tudjuk kerülni a magyar hangversenyéletre oly jellemző rákfenét, miszerint lát a szólista vagy a karmester bizonyos arcokat a próbán, majd a hangversenyen teljesen más arcokkal szembesül. A muzikusok élete a hahnvilág által uralt, ami nem feltétlenül rossz vagy jó, de ebben a közegben a Liszt Ferenc Kamarazenekar művészei biztos, hogy hétfőtől szombatig minden nap együtt próbálnak, együtt lélegeznek. Péter olyan hosszú turnékat tudna elképzelni a kamarazenekar számára, ahol ugyanaz a csapat ugyanazokat a darabokat játssza, ezáltal egy érési folyamatot is végig lehetne követni az együttes életében.

I Miben hozott változást a koncertmesteri feladatkör a zenész Tfirst Péter számára?

T.P.: Ez egy nagyon összetett dolog, és nem is az egyik pillanatról a másikra történt, hogy megtapasztalhattam,

mit jelent abban a székben ülni, ugyanis az utóbbi időkben számos nemzetközi fellépésünkre Rolla János már nem jött velünk, akkor már én irányítottam az együttest. Mióta azonban ennek a szerepkörnek folyamatosan tesszék eleget, azóta egészen más a helyzet. Sokszor kell arra figyelmem, hogy milyen a hangszeres közérzetem, amit, ha az ember nem a koncertmesteri székben ül, akkor sokkal, de sokkal könnyebben meg tud őrizni.

I *Mi a legfőbb öröksége Sándor Frigyes, illetve Rolla János munkásságának?*

P. G.: A speciális Liszt Ferenc Kamarazenekar hangzás, amit nem csak az avatottak, hanem a hozzánk hűséges nézők többsége is megismer és felismer. A borászatból kölcsönzött buké szó tökéletesen illik az együttesünkre, nem véletlen, hogy a hatalmas kottatárunk partitúrái is tele vannak csak a zenekarra jellemző vonásokkal. A hétfőtől szombatig tartó együtt muzsikálásban ez a hangzás egyszerűen beleivódik a muzsikusaikba.

I *Van célközönsége a zenekarnak?*

P. G.: Van egy hozzánk hűséges közönségmag, amely, amennyiben a távolság nem akadály, mindig eljár a koncertjeinkre. Divatos ma azt hangoztatni, hogy ifjúság, edukáció, nevelés, de mi nem ezt mondjuk. Mi is foglalkozunk intenzíven ifjúsági koncertekkel, ezek dokumentálhatók, de mi elsősorban az érettebb korosztályra, a harmincas-negyvenes generációra, a megállapodott családapákra és családanyákra fókuszálunk. Húszéves szakmai tapasztalatom azt mondhatja velem, hogy az ifjúság bevonásának kérdése egy kicsit eltúlzott. Mi igazából minden korosztályt szeretnénk bevonni, és nem kizárólag a Liszt Ferenc Kamarazenekar rajongóivá, hanem zeneszerető emberekké kívánjuk őket tenni.

A másik kérdés, ami mindig felmerül, hogy elöregszik a közönség, és a fiatalok nem járnak hangversenyekre, amire én azt szoktam válaszolni, hogy ez már Brahms idejében is sajtótéma volt. A kérdést azonban két sajátossággal egészíteném ki: egyrészt a Budapest-Bécs tengely közönsége egy zeneértő, kiművelt és irgalmatlanul konzervatív publikum, Kurtággal vagy Ligetivel előbb lehetne megtölteni egy angol bányászváros művészeti központját, mint bármely budapesti koncerthelyszínt; másrészt a külföldiek nagyon szeretnek a hazai közönség előtt játszani, megérik az érzékeny karmesterek és szólisták is, hogy együtt rezdül mindenki, megtörténik a flow élmény.

T. P.: Szerintem van ennek egy életkori sajátossága is. A 20 és 35 éves kor közötti korosztályt, én úgy gondolom, hogy sosem fogjuk klasszikus koncerteken látni. Pontosan ezért is nagyon fontos a zenére való nevelés vagy az ifjúsági koncertek, mert ezáltal lesz meg valakiben az az emlék, ami a későbbiekben arra ösztönzi, hogy megfogja a családját, és elvigye egy klasszikus hangversenyre.

Pálfi Gábor

Fotó: GACSÁDI ALBERT

I *Egy nagy szimfonikus zenekarral összehasonlításban miben nyújt mást a Liszt Ferenc Kamarazenekar?*

P. G.: Nagyon furá dolgot fogok mondani, de néha a nagy szimfonikus blazírhoz képest egy kamarazenekar sokkal több árnyalatot mutat. Hasonlatként hozhatom a zongorát és a csembalót: míg a zongorán a billentés erejével játszhatunk a fortékkal és pianókkal, addig a csembalón erre sokkal korlátozottabbak a lehetőségeink, az eltolással vagy csúsztatással, késleltetéssel és artikulációval olyan finomságokat hozhat ki egy gyakorlott muzsikos, ami a zongoránál egyszerűen eltűnik, ezeket a színeket és finomságokat az értő közönség azonban meghallja. Mutasson nekem bárki a világon még egy olyan zenekart, ahol előjön a második pultból vagy a tuttiból szólót játszani a muzsikos, nem egy, hanem 4-5 emberről beszélek, ami annak is a jele, hogy a Liszt Ferenc Kamarazenekarban nagyon erősen vannak trenírozva a zenészek.

T. P.: Fontosnak tartom, hogy a zenekari muzsikosoknak lehetőségük van arra, hogy megmutassák magukat akár egyedül, akár a barokk sorozatok kapcsán együtt is, a zenekari tagok játsszák a kettős versenyeket, a több hegedős versenyműveket, van, ahol négy szólista is van. Ebben mi mind alakítjuk és csiszoljuk egymást.

I *A zenekar számára mi jelent nagyobb kihívást, az alma materbeli, azaz egy zeneakadémiai fellépés, vagy a világ nagy színpadai?*

FORRÁS: LISZT FERENC KAMARAZENEKAR

T.P.: A futball példájával élve azt mondanám, hogy a hazai pályán játszani a legnehezebb. Idehaza sokkal többször hallják a zenekart, mint Európa bármely más városában, így mások a velünk szemben támasztott elvárások is. Bevallom, én sehol a világon nem félek úgy, nem remeg úgy a gyomrom, mint egy hazai fellépés előtt.

P.G.: A Liszt Ferenc Kamarazenekar megalakulása óta a külföldön egyik legtöbbet turnézó együttes, ennek köszönhető, hogy beletartozik abba a három zenekarba, amelynek a neve a nemzetközi impresszáriók és fesztiválígazgatók számára is kitűnően cseng.

Idén 55 éves a zenekar. Hogyan készülnek erre a bár nem kerek, de szép és jelentős évfordulóra?

P.G.: Két jubileumi koncerttel, egyet a Zeneakadémián, a másikat pedig a székhelyünkön, az Óbudai Társaskörben fogunk tartani, egyúttal szeretnénk a PR-ban is ennek az évadnak nagyobb szerepet szánni. Most is ugyanolyan kitűnő muzikusokkal dolgozunk együtt, mint korábban. Január 30-án indul franciaországi turnéra az együttes, előtte még azonban 23-án Rácz Ödönnel koncertezik a Zeneakadémián.

T.P.: Körülbelül két évvel ezelőtt a Deutsche Grammophon gondozásában készítettünk Rácz Ödönnel egy közös lemezt, aki egy fantasztikus zenész, a Bécsi Filharmonikusok szólóbőgőse. Ennek folyamánként többször is lehetőségünk nyílt a CD megjelenését követően Ausztriában hat-hét különböző városban koncertezni, így Bécsben a Konzerthausban is volt fellépésünk. Arra gondoltunk, hogy ha mi ezt annyiszor előadtuk már külföldön, miért ne mutatnánk be a hazai közönség számára is.

P.G.: Nagyon színes lesz az évadunk azáltal is, hogy meghívtuk David Fray világhírű zongoraművészt is, akivel a március 18-i zeneakadémiai koncertünk nagyon izgalmasnak ígérkezik: itt két hihetetlenül érzékeny entitás, egy szólómuzikus és egy kamarazenekar ad közös hangversenyt. De említhetem a másik világhírű zongoraművészt, az argentin Martha Argerichet is,

akivel április 26-án muzsikálunk együtt, vagy a Budapesti Tavasz Fesztivál fellépőit, köztük Maxim Vengerov hegedűművészt. Itt lesz Emmanuel Pahud is április 8-án, de Kelemen Barnabással is lesz közös koncertünk május 23-án, a Zeneakadémián.

Milyen adminisztratív változások történtek a Liszt Ferenc Kamarazenekar életében a közelmúltban?

P.G.: 2017 áprilisáig nem volt ügyvezető igazgatója a zenekarnak. Az előző évben komoly kihívások elé kerülünk, ekkor adta át Rolla János a koncertmesteri stafétát Tfirst Péternek, aki elődjéhez hasonlóan egy nagyon érzékeny és integratív muzikus, emellett számos más változással is szembe kellett néznünk. Mindez arra ösztönözte az együttest, hogy felállítson egy dedikált stábot, így felállt az ügyvezetőből, egy titkárságvezetőből, egy zenekari menedzserből és egy külsős kommunikációs munkatársból álló team, aminek a munkáját mind a zenekar, mind pedig a közönség megérezte. A legnagyobb változás, hogy láthatóvá vált a zenekar, korábban nem volt igazán nagy hírfolyam rólunk belföldön, most azonban számos médiumnál visszatérő vendégek vagyunk és nagyon pozitívak a visszajelzések.

Nagyon fontos volt a Szimfonikus Zenekarok Szövetségéhez való csatlakozásunk is, minthogy egy nagyon jó lobbierővel rendelkező, már bizonyított szövetségről van szó. Egy olyan zenekarnak, ami csak bilaterális kapcsolatok mentén próbál érvényesülni akár belföldön, akár külföldön, sokkal csekélyebb esélye van az eredményességre, mint egy szövetség tagjaként, ami által a döntéshozókkal, a minisztériumokkal, a fenntartókkal, az előadó-művészeti tanáccsal szemben jobb pozícióba tud kerülni. Pozitívum tehát a zenekar életében az új stáb, és a láthatóság, viszont panaszra ad okot, hogy bár nemzeti zenekarként vagyunk kiemelve, a támogatottságunk nem nőtt, a tavalyi költségvetési maradvány 1,5 milliárd forintjából sem részesültünk. Nagyon örülnénk egy évi 250 milliós büdzsének, de még nem tartunk ott.

(Keszler Patrícia)